

26.28x33.78	1/2	16 עמוד	בשבע - מתחלף ירושלים	26/03/2020	72525534-3
המרכז האקדמי למשפט ועסקי - 26330					

סגר עולמי

בזמן שסין מפעילה יד קשה ובולמת את התפשטות הקורונה, מדינות המערב מתמודדות עם עלייה במספר המתים וחשש לאובדן שליטה. בארצות הברית, בצרפת ובבריטניה מבינים שסגר הוא הפתרון המוצלח ביותר, אבל לא יודעים מה לעשות עם זה

אסף משניות

כשדוקטור לי וונליאנג זיהה אצל אחד ממטופליו ב-30 בדצמבר תוצאות שהזכירו לו את נגיף הסארס, הוא לא תיאר לעצמו את ההשלכות העתידיות של המצב. למעשה, בשלב ההוא אף אחד לא חשב שהנגיף המסתורי שהתגלה בשוק מאכלי ים בעיר ווהאן, בירת מחוז חוביי ומהגדולות והחשובות בסין, יגרום למגיפת ענק.

הסימנים הראשוניים לנגיף הופיעו בסין בתחילת אותו חודש, והרופאים במחוז אף ניסו להתריע על כך לשלטון המרכזי, אך ללא הועיל. בשלב ההוא כבר היו 27 מקרים מאומתים של קורונה בווהאן. וונליאנג החליט לפרסם ברשתות החברתיות שיש התפרצות חדשה שנראית כמו הסארס, והפוסט שלו הפך לויראלי ברחבי סין. השלטונות הסיניים לא היססו ועצרו את וונליאנג באשמה שהוא מפיץ פייק ניוז ברשתות החברתיות ומעורר בהלה ציבורית. יחד עם זה, ב-1 בינואר נסגר שוק מאכלי הים, מקור ההתפרצות. וונליאנג נפטר מנגיף הקורונה ב-7 בפברואר, בשיאה של ההתפרצות בסין.

מאמצע ינואר, כשאנשים התחילו להתמוטט ברחובות מהנגיף, השלטונות הסיניים הבינו שאין אפשרות להמשיך להסתיר אותו. הם החלו להודיע לכל הגורמים הרלוונטיים בעולם על התפרצות נגיף חדש, ממשפחת הקורונה, שדומה לסארס. הוחל סגר מלא ואגרסיבי על מחוז חוביי, ובמיוחד על ווהאן. הסגר הגיע לכדי כך שכוחות הביטחון במדינה הלחימו דלתות של בתים כדי למנוע מהתושבים לצאת לרחובות. המהלכים הרדיקליים הגיעו מאוחר מדי, ובשלב ההוא הנגיף יצא מסין ועבר לכל העולם, כשמוקד ההתפרצות המשמעותי הבא היה איטליה.

"המערב נמצא היום במצב מאוד מורכב. איטליה נמצאת מבחינה כרונולוגית כחודש וחצי אחרי סין, וכל מה שראינו בווהאן קורה כרגע בצפון איטליה בעצמות מאוד גבוהה", אומר ד"ר אורן קובילר, וירולוג מבית הספר לרפואה באוניברסיטה תל אביב וחבר עמותת מדעת. "אבל זה לא נעצר באיטליה. ספרד גם נמצאת באמצע קטסטרופה, וגם ארצות הברית. אף אחת מהן עוד לא הגיעה למימדים של איטליה, אבל שתיהן יגיעו לשם בזמן הקרוב. אותו דבר עם צרפת ובריטניה. ההבדל המרכזי הוא שבסין המשטר הטוטליטרי שלהם פשוט הכריח את

האנשים להישאר בבתיים, ובמערב זה עובד פחות טוב, מטבע הדברים".

הכישלון של איטליה

איטליה נמצאת בשלב הנוכחי במצב הקשה ביותר מבחינת הנגיף. נכון לכתבת שורות אלה, כ-70 אלף חולים נדבקו בנגיף בארץ המגף, וכ-7,000 נפטרו ממנו. מדובר באחוזי התמותה הגבוהים ביותר מהקורונה. עד לשלב זה ישנן גרסאות סותרות כיצד הגיע הנגיף לצפון המדינה. השלטונות האיטלקיים הודיעו שהחולה הראשון הגיע מגרמניה. ההסבר השני שניתן באיטליה הוא שתייר סיני מהעיר ווהאן הגיע למחוז לומברדיה, והוא זה שגרם להדבקה הגדולה. בין כך ובין כך, ראש עיריית ברגאמו שבצפון איטליה הצביע על משחק כדורגל בין אטאלנטה האיטלקית לוולנסיה הספרדית שהתקיים באצטדיון סן סירו שבעיר מילאנו, כאירוע הדבקה ההמוני שהוביל לאובדן השליטה על המחלה. ברגאמו היא העיר שנפגעה יותר מכל עיר אחרת באיטליה, ושליש מתושבי ולנסיה נדבקו גם כן.

"המערכת באיטליה הגיעה למשבר הזה כשהיא כבר בקריסה", אומר פרופ' יהודה אדלר, דיקאן הפקולטה למקצועות הבריאות והרפואה במרכז האקדמי למשפט ולעסקים ברמת גן. "עוד לפני התפרצות הנגיף היו באיטליה 17 אלף איש שנפטרו משפעת עונתית. באופן כללי, באיטליה מתים הרבה מאוד אנשים בכל שנה משפעת רגילה. זה לא מפתיע שדווקא הם נמצאים בקריסה".

מה הפך את איטליה למקרה קשה כל כך?

"שורה של דברים. קודם כולל, המדינה כשלה לחלוטין בהכלה של המחלה. למעשה, בתחילת הדרך היא בכלל לא ניסתה לעשות את זה. תוסף לזה את העובדה שמדובר באוכלוסייה מאוד מבוגרת, עם הרבה מחלות רקע, ושכולם גרים זה עם זה, כלומר הדור השלישי גר עם הנכדים. השילוב של כל השלושה הוביל לקטסטרופה שמתרחשת שם כעת. זאת, אגב, הבעיה של ספרד ושל ארצות הברית, ולא סתם הן צועדות בקצב מהיר מאוד למצב האיטלקי. אבל עדיין צריך לזכור שאיטליה חריגה משאר העולם בקיצוניות של התופעות".

אבל המספרים מראים שמלבד ספרד וארצות

הברית, גם צרפת, בריטניה ועוד מדינות במערב בדרך לסבול מתמותה גבוהה.

"נכון, מדובר במדיניות לא נכונה ברוב המדינות, וצריך לומר שאצלנו הייתה מדיניות הרבה יותר טובה משאר העולם, לכן אנחנו במצב טוב יותר מכל המדינות שהזכרת. אבל באיטליה המצב הכי קיצוני. קח את גרמניה, השכנה שלה, ותראה מצב אחר לגמרי. מספר הנדבקים גם שם עצום, אם כי לא ברמות האיטלקיות, אבל בזמן שאנחנו מדברים יש שם 164 מתים. לא מתקרב למספרים שמדברים עליהם באיטליה. זה בגלל הכלה טובה הרבה יותר שנעשתה שם, גיל אוכלוסייה ממוצע הרבה יותר נמוך והרבה פחות מחלות רקע. בסופו של יום, אחוז ניכר מהנפטרים בעולם הם אוכלוסייה מבוגרת מאוד. צעירים מושפעים מהמחלה הרבה פחות".

טעויות של צעירים

אומנם מבוגרים סובלים מהמחלה יותר, אך האחוז הגבוה שלהם בקרב כלל הנפטרים מקורונה נובע מסיבה נוספת: באיטליה ובספרד קיבלו החלטה, גם אם לא רשמית, שלא לנסות להנשים חולים מעל גיל 60 ו-65 בהתאמה. הסיבה היא מחסור עצום במכשירי הנשמה, והעדפה לתת את מכונות הנשמה הקיימות לצעירים שיש להם סיכוי גבוה יותר לשרוד.

"זאת הטרגדיה הגדולה של המחלה", אומר קובילר. "תייגו אותה בהתחלה כמחלה של מבוגרים, אבל זה ממש לא נכון. גם צעירים סובלים ממנה, והראיה היא מה שקורה באיטליה ובספרד. אם תסתכל על הנתונים בישראל תגלה שרוב החולים הם דווקא צעירים. גם בסין היו צעירים שמתו מהנגיף. המחשבה של הצעירים שהם חסינים ולא מושפעים ממנה, מה שהוביל למסיבות קורונה במקומות כמו גרמניה, רק הגבירה את ההדבקה. אבל אם נהיה כנים, מאוד קשה לעצור לחלוטין הדבקה של נגיף כזה בגלל שרוב החולים בו לא מפתחים סימפטומים, כך שהם בכלל לא יודעים שהם נדבקו".

עד כמה העובדה שאנשים המשיכו לצאת לרחובות כרגיל, לפני שהממשלות שלחו את הצבא למנוע יציאה, פגעה ביכולת לעצור את הנגיף?
"ברמה מאוד גבוהה. העובדה שאנשים לא שמרו

"ספרד וארצות הברית לא הגיעו למימדים של איטליה, אבל יגיעו לשם". בית חולים באיטליה

צילום:

Guglielmo Mangiapane
רויטרס

צילום: מרים אדלסטר, פלאש 90

פרופ' גבי בן-נון:
"הוכח עד עכשיו שהשיטה הסינית היא זאת שעבדה. העניין הוא שמה שהסינים יכולים לעשות – לא בטוח שאפשר לעשות באותה יעילות במקומות אחרים בעולם. בסין מי שמכר את הסגר לא מקבל קנס אלא נעצר. זה הרבה יותר קשה במערב"

12.92x33.7	2/2	17	עמוד	בשבע - מתחלף ירושלים	26/03/2020	72525533-2
המרכז האקדמי למשפט ועסקי - 26330						

באוניברסיטת בן גוריון. "העניין הוא שמה שהסינים יכולים לעשות - לא בטוח שאפשר לעשות באותה יעילות במקומות אחרים בעולם. בסין מי שמפר את הסגר לא מקבל קנס אלא נעצר. זה הרבה יותר קשה במערב".

עד כמה השיקול הכלכלי תרם לקבלת ההחלטות בבריטניה ובארצות הברית?

"בעיניי זה היה אחד הגורמים המרכזיים. הנזק הכלכלי שמדיניות של סגר מולידה הוא עצום. קשה מאוד לצאת ממנו, ולכן ההעדפה של המדינות הללו הייתה ללכת למדיניות השנייה. אלא שהערכות התמותה, והמספרים שהחלו לעלות בחדות למעלה, הבהירו לממשלים שאי אפשר להמשיך בזה. אבל עדיין אנחנו רואים בארצות הברית שטראמפ פוזל חזרה למדיניות הזאת".

"הכישלון של המדיניות בבריטניה נבע מכך שאנשים פשוט לא הקשיבו להוראות. האוכלוסייה המבוגרת לא נכנסה לבידוד עצמי, ולכן לא ניתן היה להמשיך בזה", אומר מנחם גשידי, עוזרו של הרב פירר, מייסד אגודת 'עזרה למרפא'. "אם הם היו מקשיבים לנהלים, המצב שלהם היה הרבה יותר טוב".

זאת לא בעיה במדיניות עצמה, שאינה יכולה לעבוד?

"זה נכון לגבי כל מדיניות, אין מדיניות שאין לה בעיות. גם לסגר, שהוכח עד עכשיו כיעיל ביותר בעצירת הנגיף, יש הרבה בעיות. פרט לפן הכלכלי, כשמסירים את הסגר עדיין יש הרבה מגבלות שבראשן לא לצאת מאותו אזור, כי ברגע שיצאת או אפשרת כניסה פנימה של אזרחים מבחוץ - אתה עלול להוביל שוב להתפרצות. כל עוד אין פתרון לרוב המקומות בעולם, אנחנו נמשיך בצורה של סגר כזה או אחר. אז גם לזה יש חסרונות גדולים".

מי שלקחו את המודל הסיני ושכללו אותו הם הדרום-קוריאנים, שהפכו למודל שכל המדינות שואפות להשיג. מספר הנדבקים שם אינו נמוך, אך הם הצליחו לעצור את ההתפשטות במספר מתים נמוך. "מה שעשו בדרום-קוריאנה זה לדבוק במדיניות סגר, אבל יעילה. הבדיקות הרבות שהם עושים עוזרות להם לאתר חולים ולבודד אותם משאר האוכלוסייה בצורה יעילה. בכך הם גם מאפשרים לכלכלה להמשיך לתפקד, וגם מונעים הדבקה. בסופו של דבר הדרך הטובה ביותר לעצור את ההדבקה היא להתרחק זה מזה, ולהרחיק מהציבור את אלה שכבר חולים. צריך לעשות את זה בחוכמה, אחרת הכלכלה תקרוס".

החשש מפני קריסת הכלכלה מוביל מומחים רבים בתחום הרפואה להתנגד לסגר המלא שישראל בדרך אליו. "צריך לזכור שאחוז התמותה מהמחלה הרבה יותר נמוך מ-3.4 האחוזים של ארגון הבריאות", אומר פרופ' אדלר. "הרי הרבה חולים כלל לא יודעים שנדבקו. לכן זה יהיה מאוד מסוכן ללכת למהלכים שעלולים למוטט את הכלכלה, ואנחנו רואים אותם מגיעים עם מספר המובטלים הגדול. בסוף יהיו לנו יותר אנשים שיתאבדו בגלל שהם איבדו את כל עולמם הכלכלי מאשר מתים מהמחלה, ואז מה עשינו בזה?".

"אי אפשר להפחיד את הציבור עד כדי כך, זה רק יסב נזק", אומר פרופ' בן גון. "נכון, המדיניות הישראלית הקדימה את העולם כולו וקנתה לנו הרבה זמן, ובכך מצבנו טוב יותר מהרבה מקומות בעולם. יחד עם זה, אני מסתכל על המספרים ורואה שאין שום תרחיש שבו אנחנו מגיעים לעשרת אלפים מתים. ההפחדה הזאת עלולה להוליד אדישות בקרב הציבור, ואז הוא יפסיק להקשיב להוראות. זאת תהיה נבואה שמגשימה את עצמה".

מרחק זה מזה והמשיכו להתנהל כרגיל תרמה רבות למצב שמדינות אירופה הגיעו אליו. בצרפת, כשהכריזו על סגר, אנשים בפריז המשיכו ללכת למסעדות. בבריטניה הם המשיכו למלא את הרכבת התחתית ובאיטליה הרחובות והכיכרות המשיכו להתנהל כאילו כלום לא קורה. בארצות הברית ראינו את זה בצורה מאוד קיצונית, עד שנפל האסימון שצריך לעצור הכול. בסוף בכל המקומות האלה אנחנו רואים התקדמות לקראת אובדן שליטה, כשיש מדינות שכבר איבדו שליטה".

מה מבדיל את גרמניה משאר המדינות הללו? הרי גם שם לא הוכרז על סגר, והחיים נמשכו כרגיל פחות או יותר?

"שני דברים. הראשון - החברה הגרמנית יותר מרוחקת וקרה משאר האירופאים. האחרות הן חברות מאוד מחבקות, יש קשר פיזי קרוב בין האנשים. בגרמניה זה שונה. אבל הסיפור המרכזי הוא מספר מכוונות ההגשמה. בגרמניה יש הרבה יותר מכוונות, וגם מפעלי ייצור מקומיים. כתוצאה מזה הם לא צריכים להחליט למי לתת מכוונה ולמי לא. באיטליה ובספרד למשל יש מחסור חמור במכוונות, ואז צריך להחליט מי מקבל מכוונה ויש לו סיכוי להינצל ומי לא".

הסגר משתלם

ההתמודדות העולמית עם הקורונה נעה בין שני קצוות. בצד אחד נמצאת סין, שטיפלה במגיפה בעזרת סגר כבד והצליחה להוביל להשתלטות על הנגיף, למרות ששילמה מחיר כבד במספר המתים. בצד השני נמצאות בריטניה וארצות הברית, שדגלו במדיניות חיסון העדר השנויה במחלוקת. כבר בשבוע שעבר התיישרה בריטניה עם שאר מדינות העולם, וארצות הברית התחילה לעשות זאת בתחילת השבוע.

"מה שהוכח עד עכשיו הוא שהשיטה הסינית היא זאת שעבדה", אומר פרופ' גבי בן גון מהמחלקה לבריאות הציבור